

Overweging op 22 september (oecumenische viering) bij Psalm 139 en Jakobus 3,16 – 4,6

Wat zou ik graag Jakobus hebben horen praten! Ik kan alleen maar bewonderend lezen wat hij schrijft, want om iets te schrijven dat na 2000 jaar zo fris en overtuigend klinkt, dat is toch wel een kunst.

Ook zijn analyse klopt nog steeds. De wereld is weliswaar vele malen complexer geworden in die 2000 jaar (denk ik) maar nog steeds is het zo dat een heel groot deel van alle conflicten en problemen in de wereld ontstaan door egoïsme en jaloezie. Waar mensen alleen aan zichzelf denken en willen hebben wat een ander heeft, ontstaat ruzie, bitterheid, machtsstrijd, oorlog zelfs.

Jakobus zegt het beeldend: 'u verlangt naar iets, maar krijgt het niet. U bent jaloers en moordzuchtig, maar bereikt uw doel niet. U bekvecht en twist met elkaar.' En dan moet je nagaan dat hij niet tegen Poetin spreekt of een andere heerser, maar tegen zijn broeders en zusters in Christus. Ik hoop dan maar dat het moorden waarover hij spreekt figuurlijk bedoeld wordt, als een verlangen dat desnoods over lijken gaat.

Dit maakt het eigenlijk nog erger. Want christenen zouden toch andere waarden moeten hebben. De vruchten van de wijsheid: vredelievendheid, onpartijdigheid, oprechtheid. Die laten ze niet zien. Ze bidden wel, maar dat doen ze verkeerd. Het is meer een verlanglijstje inleveren bij God, dan zich openstellen voor Gods geest. Jakobus veroordeelt dit scherp. Dit is ontrouw aan God, zegt hij: je doet alsof je bij God hoort, maar ondertussen heb je vriendschap gesloten met de wereld. Dat gaat niet samen.

Waarom zouden God en wereld niet samengaan? We leven toch hier, en de wereld mag dan een verontrustend oord zijn, het is ook Gods schepping en onze samenleving. Maar dat bedoelt Jakobus niet. Vriendschap met de wereld, dat betekent je uitsluitend richten op het wereldse, op het hier en nu. Het betekent dat jij jezelf en wat jij verlangt centraal stelt, en geen rekening houdt met wat God met ons en met onze wereld voorheeft.

Als je de vrede wilt dienen, als je samen voor vrede wilt gaan, dan zul je een groter visioen nodig hebben dan het denken in macht en jaloezie. Dan zul je in staat moeten zijn om met compassie te kijken naar de mensen om je heen, ook als je iets op ze tegen hebt.

Daarom wil ik toch ook nog even met u kijken naar de psalm die we gehoord hebben. Een heel bekende psalm die met een diep vertrouwen spreekt over God, door wie ik mij gekend mag weten. Gekend en vertrouwd en geliefd. Het is een psalm die vaak klinkt bij uitvaarten, bij momenten van verstilling en bezinning. Alleen worden daar meestal die laatste zinnen even weggelaten, die we vandaag wel hoorden. Die klinken nogal schril: 'God, breng toch de goddelozen om, jullie die bloedvergieten... zou ik niet haten wie u haten, Heer? Ik haat hen, ze zijn ook mijn vijanden geworden...'

Je schrikt ervan, wat een felheid! En dat na al die liefdevolle woorden over gekend en geliefd zijn...

Toch maken deze woorden de psalm misschien nog wel waardevoller en menselijker. Want hierna vervolgt de schrijver, weer op rustiger toon: 'doorgrond mij, God, en ken mijn hart. Peil mij, weet wat mij kwelt, zie of ik geen verkeerde weg ga...'

Het lijkt erop of de schrijver zelf ook schrok van zijn verlangens en hartstochten, van de woede die ineens opvlamde. Hij legt ook die negatieve gevoelens bij God neer, in vertrouwen, en vraagt met zoveel woorden om correctie. 'Leid mij, door mijn woede en angst heen, weer op de weg die eeuwig is.'

Ook gelovigen zijn geen heiligen, die alleen maar vredelievend zijn, die alleen maar rust en vrede in hun hart hebben, en aan wie de vruchten van de Geest welig tieren. Dat hoeft ook niet. Wel is het zo, dat als we boos of bang zijn, als we van alles willen wat we niet zullen krijgen, we ook dat bij God mogen neerleggen. En vragen om richting.

Wereldvrede kunnen wij hier niet zomaar voor elkaar krijgen. Maar elke vrede begint met kennis van onze eigen zwakheden. Met te weten dat wij met al die zwakheden gekend en geliefd zijn. Daardoor kunnen we de moed krijgen om elke dag opnieuw een andere richting te kiezen dan waar we toe geneigd zijn – de richting van de vrede, de wijsheid, het geduld. Gewoon in onze eigen omgeving. We doen wat wij kunnen. En dat is meer dan je denkt. Samen kunnen we werken voor vrede – samen met elkaar en met God. Amen.

Marise Boon

Predikant protestantse gemeente Maas en Peel